

Per Petterson

***Homes
en la meva
situació***

Traduït per Carolina Moreno

CLUB EDITOR

Menn i min situasjon

Edició digital: setembre de 2020

© Per Petterson

First published by Forlaget Oktober AS, 2018 Published in agreement with Oslo Literary Agency © 2020, Carolina Moreno Tena, per la traducció © 2020, Club Editor 1959, S.L.U., per aquesta edició Carrer Coves d'en Cimany, 2 – 08032 Barcelona
info@clubeditor.cat
www.clubeditor.cat

Dibuix de la guarda: Alejandro Dardik

Disseny de col·lecció: Ángel Uzkiانو

Correcció: Maria Bohigas, Xavier Valls, Georgina Solà

Producció de l'ebook: booqlab

ISBN: 978-84-7329-278-8

Aquesta traducció ha rebut un ajut de NORLA.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot realitzar amb el permís dels seus titulars, a part de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO si necessiteu fotocopiar-ne o escanejar-ne fragments.

Per Petterson

Homes en la meva situació

Traduït del noruec
per Carolina Moreno

CLUB EDITOR
BARCELONA

TAULA

Primera part

Segona part

Tercera part

Quarta part

Cinquena part

Sisena part

Per a Geir B.

Primera part

I

Era diumenge, setembre del 1992, poc abans de les set. Aquella nit havia sortit i l'última hora l'havia passada en una farmàcia del carrer Tollbu convertida en bar, però havia tornat sol a casa. En aquella època, aquell any, era gairebé anòmal, perquè no poques vegades anava al centre d'Oslo i, contra la meva natura, entrava a bars i cafès, traspassava la porta de locals sorollosos plens de fum on tot d'una em sentia com a casa i, sempre contra la meva natura, examinava els voltants i pensava, ¿on passaré la nit avui? Quan abandonava el cafè, el pub o el bar unes hores més tard, rarament ho feia sol. Al final d'aquells mesos havia conegut més dormitoris, més cases i més barris dels que hauria imaginat que pogués abastar un home com jo. Però la cosa va anar morint sola, jo volia ser una foguera i va resultar que hi havia més cendra que flama.

Així, quan aquell matí va sonar el telèfon, estava ajagut al meu llit. Baldat fins al moll de l'os i sense cap ganes d'agafar-lo. Havia begut, sí, però no tant, i segur que ni una gota després de les onze, havia agafat el bus de Tåsen al centre, havia baixat a la cruïlla on ara hi ha una rotonda i havia continuat a peu sota la pluja fina cap a Bjølsen, per l'església de Sagene. Quan vaig entrar al pis em trobava la mar de bé i ja no devia tenir ni rastre d'alcohol a la sang.

El que em baldava eren els somnis que havia tingut. Però explica-ho aquí, a la segona pàgina, què era el que em feia sentir esgotat. Caldrà que hi torni més endavant.

En tot cas, pretenia quedar-me al llit una hora més abans de llevar-me i fer-me el cafè, seure a l'escriptori i, per poc que pogués, escriure un parell d'hores encara que fos diumenge. Però el telèfon no es rendia. Vaig treure els peus del llit i vaig córrer cap a la sala a despenjar-lo, tenia la sensació que si el deixava sonar sense fer res cometria un delictes. Tota la vida m'he sentit obligat a contestar al telèfon, si no ho faig tinc por que em citin al tribunal.

Era la veu de la Turid. Feia un any que se n'havia anat de casa amb les nenes a viure a Skjetten, en unes cases adossades. Plorava i em va semblar que es tapava la boca amb la mà per esmoreir la veu, i aleshores li vaig dir, Turid, ¿què et passa?, però no m'ho volia dir. ¿Ets a casa?, i no, no era a casa, no. Però Turid, ¿on ets, doncs?, vaig dir, i res, no ho sabia. ¿No saps on ets?, i ella, plorant: no. No sabia on era.

Merda, vaig pensar. Si plora d'aquesta manera i no és a casa, ¿on són les nenes? Que en tinc tres! Amb mi no hi eren. La mare d'ella era a Singapur, la meua mare morta i el meu pare també, i bona part dels germans, tots morts. ¿Vols que et vingui a buscar?, vaig dir, donant per fet que ella no tenia el cotxe allà on fos, i sense deixar de plorar em va dir, sí, per això et truco, no tinc a ningú més, i vaig pensar, si no tens a ningú més tens ben poc... Però no és el que li vaig dir, sinó, doncs he de saber on ets. ¿Què veus al teu voltant? Una estació de tren, va dir plorant, groga, sense trens. D'acord, vaig dir, potser és massa d'hora, pensa que som diumenge. Aleshores ella va dir, no, no és això, vull dir que no hi ha vies perquè hi passin els trens.

Vaig rumiar un moment, ¿on podia ser? No hi ha tants llocs a una distància raonable, havia de ser Bjørkelangen, no se m'acudia res més, mare meua, eren cinquanta quilòmetres o més, potser seixanta, ¿què hi feia

allà sense cotxe, sense ningú, a aquelles hores? Però no podia preguntar-l'hi, no n'havia de fer res, jo en tenia més que prou amb les meves coses, que tirava endavant més o menys. Tota la resta era aigua passada. Ni tan sols ho trobava a faltar al cap d'aquell any tan llarg, ara ja no, vaig pensar. Tanmateix, pensant-ho bé, no estava tan segur que fos veritat.

Ja sé on ets, vaig dir. Surto d'aquí a cinc minuts. Gràcies, va dir, i jo, trigaré una mica. Ja m'ho penso, va dir, i em vaig preguntar, ¿com pot ser que ja s'ho pensi si no sap on és?

Una cabina de telèfons vermella encara en funcionament, una estació pintada de groc que es devia veure des de la cabina. Si l'havia encertada, no seria gaire complicat. És clar que podia tractar-se d'una altra estació de tren abandonada a molts quilòmetres en direcció contrària, però no se me n'acudia cap.

Vaig passar per la dutxa, em vaig posar la jaqueta curta James Dean i vaig baixar corrents les escales amb mig panet a la mà, cap a l'aparcament, a tocar de la parada del bus, davant de l'edifici d'obra vista on vivia, a la plaça Advokat Dehli de Bjølsen, i vaig pujar al meu cotxe familiar de tretze anys, un Mazda 929 de color cava.

Hi vaig ser en tres quarts d'hora. És a dir, molt ràpid, però més ràpid hauria comportat presó.

A l'entrada de Bjørkelangen vaig girar a mà esquerra a la cruïlla de la benzinera i avall, per la cooperativa de gra Felleskjøpet, amb el logo pintat directament a les sitges cilíndriques que pugen fins al cel, una espiga groga entre les lletres verdes F i K. A la cruïlla següent vaig girar a mà dreta pel carrer de l'estació, on hi havia hagut l'hotelet amb el cafè; ara totes les finestres a les fosques, ni un llum encès, o sigui que l'havien tancat des de l'últim cop que vaig ser-hi, cosa gens estranya perquè ¿com havia de sobreviure un hotel al poble de Bjørkelangen?

Una mica més avall, com era d'esperar, hi havia la cabina de telèfons vermella, no gaire lluny de l'antiga estació. Vaig aparcar davant de l'edifici i vaig sortir. També hi havia la parada del bus, amb tot l'aspecte de ser l'última de la línia, però no veia la Turid enlloc.

A la parada, ni un autobús, calma total, el meu cotxe era un dels tres que hi havia aparcats. Els altres eren un sedan i un cotxe familiar, Volvo tots dos, blaus tots dos, cap de nou. Segur que a Bjørkelangen tothom sabia identificar el propietari de cada cotxe i el meu Mazda devia cridar l'atenció, amb la seva decadència de color cava mig menjada pel rovell i una matrícula que no havien vist mai per aquí, vés a saber si algun veí no estava dient ¿de qui nassos és aquest cotxe? en veure'l per la finestra d'un edifici d'allà al voltant. Pensant-ho em posava nerviós. Era qüestió d'entrar i sortir ràpid. Era evident que la Turid no m'esperava davant de l'estació, a la vista de tothom, i vaig donar la volta a l'edifici fins a l'entrada principal, o el que devia ser-ho quan les vies brunyides s'hi esmunyien, procedents de Sørumsand a l'oest, i sortien per l'altra banda amb un tren a sobre i el revisor inclinat al marxapeu, amb la bandera verda voleiant a la mà i el xiulet als llavis, cridant Al tren!, Al tren! i tornant a xiular, orgullós del xiulet i del so que en treia, ¿i qui no se n'hauria sentit?

Però era una via estreta i ja havia perdut la batalla del futur a la generació anterior, o potser abans, si bé no feia més de vint o trenta anys que el tren encara arribava, confiat, a Bjørkelangen i continuava rabent cap a Skullerud, al sud, fins al llac interior i el vapor que et podia transportar per les rescloses des del cor del país fins al fiord exterior d'Oslo, i d'allà a qualsevol cap de món, a Espanya, a Amèrica si aquest era el teu destí, i no era un trajecte gaire llarg fins a Sørumsand o Skullerud, el dialecte que hi parlaven era si fa no fa el mateix, i les vies feia molts anys que les havien arrencat i n'havien fet ferralla, i no n'havien posat de noves.

La Turid estava asseguda damunt l'herba, amb el front contra els genolls, al marge que baixa al riu que jo sabia que es diu Lier. Ho sabia tot de tots aquells poblets escampats per una gran extensió a l'est del país. L'havia recorreguda en cotxe tota sencera, hi havia passat incomputables

vegades, sol, de dia i de nit, algun cop amb les nenes al seient del darrere, totes tres o només una, la Vigdis en general, que era la gran. Havia fet quilòmetres i més quilòmetres, fins que me n'afartava. En aquell moment n'estava molt fart. De les carreteres. Dels cotxes, del Mazda i del Ford, de l'Opel, de la marca que fos, dels cotxes amb canvi manual i automàtic, dels que van amb benzina i dels dièsel descomunals, dels que no fan soroll i dels que arrossegueu una fumera repugnant per l'asfalt, com una cua negra que els surt del tub d'escapament. No vaig calcular mai la quantitat de CO₂ que arribava a desprendre en aquests tombs amb cotxe, probablement una xifra criminal, la veritat és que la idea em turmentava, hi pensava sovint, havia passat nits en blanc comptant litres de carburant i metres cúbics d'emissions, però ¿què podia fer-hi? ¿Prendre una pastilla? ¿Que no contaminen, les farmacèutiques? Segur que sí, molt, encara que no sabés amb quins components ni de quina manera, si per vessaments líquids al sòl o abocant porqueria a l'atmosfera, o si era una devastació narcotitzant generalitzada.

El que hauria pogut fer era portar el diari d'aquella època. Segurament n'hauria sortit un llibre d'uns quants centenars de pàgines, vaig pensar, hauria tingut interès en termes geogràfics, topogràfics, biogràfics sobretot, aleshores vivia desficiat, feia temps, i no hi havia manera d'allunyar-me del cotxe. Durant el darrer any s'havia convertit en una droga. ¿Què podia fer de mi, a les nits? O el centre d'Oslo o el cotxe, i sortia a fer una copa amb la mateixa freqüència que m'asseia al volant.

Pel moviment de les espatlles vaig veure que encara plorava, ¿com podia plorar tanta estona? No era fàcil d'entendre, però tampoc no sabia què havia passat, i no havia pensat a preguntar-l'hi, era la seva vida, no la nostra.

Després d'un intent absurd i fracassat de carregar-la a coll com fan els bombers, vaig haver d'entaforar-la al seient del copilot. No va ser fàcil, tenia les cames de goma, com si no hi tingués articulacions; primer vaig pensar que anava borratxa, segur que s'havia emborratxat, potser molt, però ja li havia passat, ella em repetia, perdona, Arvid, i jo li deia, relaxa't,

Turid, tot anirà bé, encara que hauria anat molt millor si no s'hagués relaxat tant. Mai l'havia vista així en tota la nostra llarga vida en comú i ara em veia obligat a abraçar-la, però no notava el seu cos com abans, i això em desconcertava; m'havia esperat ni que fos una mica de reconeixença al palmell de les mans, alguna sensació familiar, per lleu que fos, i en canvi percebia el seu cos com una cosa privada i al mateix temps més nítida, sí, precisament per això, no com un cos que s'allunyava sinó com un cos del tot nou i afilat que s'apropava. Ara bé, no era qüestió d'agafar el rave per les fulles, no era a mi que s'apropava, i vaig haver de posar les mans de manera que no toquessin llocs que haguessin tocat abans. Feia només un any de l'última vegada, però tampoc no recordava si aleshores encara l'abraçava, segur que no, parapetat en mi mateix tenia massa por, si l'abraçava podia passar qualsevol cosa.

Vaig aparcar davant de la casa veïna de manera que pogués agafar el camí més curt, per la gespa, cap al pis on vivia, allà a la punta, sense que la veiessin els veïns immediats i sens dubte tafaners. Vaig donar per fet que era un encert. ¿Vols que t'acompanyi a dins?, vaig dir, i de seguida vaig pensar que no ho hauria d'haver dit, perquè no volia fer-ho. ¿Et fa res?, va dir. Cap problema, vaig dir jo, i ella va respondre, oh, sisplau, gairebé amb el cor a la mà, i em vaig sentir molest, era una sensació humiliant, em feia ràbia, per telèfon m'havia dit que no tenia a ningú més que a mi, però jo no volia ser el seu cavaller, el seu salvador, sense rebre res a canvi a part de les gràcies. ¿Què n'havia de fer, de les gràcies? L'última vegada que havíem estat cara a cara, feia un any, al pis on vivíem tots dos a la plaça Advokat Dehli de Bjølsen, ella havia somrigut i m'havia dit amb certa tristor, mira que estava convençuda que ens faríem vells plegats, i els seus amics, que no eren amics meus i eren uns anys més joves que jo, com la Turid, esperaven a la vorera, al costat de la furgoneta carregada fins dalt, una Volkswagen Caravelle, ho recordo perfectament, groga i cridanera, el sol els donava de ple i em va passar pel cap que la roba que duïen era molt virolada, com de hippies, jo no m'hauria posat mai aquella roba i vaig dir, doncs m'hauràs de donar el que ve abans, el que ve a partir d'ara fins a la vellesa, el que hi ha al

mig, però ella no volia donar-m'ho, em va dir, no podia. No, és clar, quina merda.

Però era veritat que al llarg de l'últim any que vam viure plegats els dies i les nits s'havien anat succeint tan a poc a poc que es van arribar a aturar, i tot va quedar en suspens, i cada cop més sovint no aconseguia anar-me'n a dormir al llit on ella ja s'havia cabdellat una hora abans, o potser ja feia unes hores. Ens havíem convertit en imants amb pols idèntics, l'un enfront de l'altre, dos signes positius, dos signes negatius; si m'hi llançava a sobre, en el mateix moment de traspassar la porta seria expel·lit de l'habitació com si hagués rebut una trompada al pit i aterraria d'esquena a la sala d'estar i lliscaria per terra fins a estavellar-me amb un cop sec a la paret del fons. Sempre el mateix, una vegada i una altra, fins que al final em quedava assegut al sofà escoltant uns discos que ella podia identificar perfectament a través de la paret. Era la música dels nostres primers temps, de quan jo encara no sabia qui era ella, qui s'amagava sota la seva pell, i ella no sabia qui hi havia sota la meua, qui era jo, i l'únic que volíem era descobrir-ho perquè jo aleshores passava una bona ratxa, m'estava escindint de qui havia sigut, estava enamorat, per això escoltava aquells discos; però de mica en mica els vaig anar abandonant i, passada la mitjanit, baixava l'escala de l'edifici, amb aquelles rajoles marroquines a cada replà que sempre m'havien agradat tant, gairebé centenàries, plenes d'esquerdes i amb motius vermells i blaus en forma d'estrella, i sortia pel portal del darrere, el de l'antic estable convertit en garatge per al veí de més edat, un home que cada diumenge es posava una granota absurdament impecable i s'enfilava a un tamboret al pati de llambordes per enllustar el seu Volvo Duetten de l'any de la picor que jo no li havia vist mai conduir ni un metre; el portal era fosc com la gola del llop quan jo anava cap al Mazda, aparcant a la plaça senyalitzada de davant de l'edifici de pisos de lloguer, a quatre passes de la parada del bus. M'asseia al seient del copilot, el tirava enrere i l'abatia tant com podia, fins que em quedava mig assegut mig estirat, amb l'abric gruixut ben arrapat al cos, mirant d'esgarrapar una estona de son després del dia que Déu m'havia donat, o almenys fins que els primers autobusos

baixessin de l'esplanada al capdamunt del carrer, on hi havia l'estació a les fosques, i el poliesportiu i la fàbrica de mantega també a les fosques. Els autobusos arribaven a la parada, gairebé invisibles i silenciosos, s'aturaven i obrien les portes amb un so que més endavant em seria molt fàcil de recordar, un so discret i íntim, tan proper, l'esbufec suau i ben greixat de les portes, perquè els autobusos devien ser nous, i després les passes somnolentes dels viatgers, dues passes amunt i una endins, fins al conductor al davant de tot, i les veus esmorteïdes, cada paraula dita a foc lent, com la brasa de la foguera del dia abans, tot eren sons que rarament sentia ningú més que jo. Podia veure'ls, tots els cotxes aparcats en indrets com aquest, en avingudes i carrers, a les parades d'autobús, en garatges i accessos, amb homes en la meva situació mig estirats mig asseguts, amb l'abric i el cotxe ben arrapats al cos, intentant dormir un parell d'hores, sols, i al final, com si fossin recollits en la nit fosca per mans suaus i gigres silenciosos que els anessin halant i aplegant en llargues corrues, l'un rere l'altre, morro amb morro, xapa amb xapa, far amb far, formant una germanor classificada per les edats dels homes i la marca dels cotxes, gairebé esperant l'extremunció, l'extinció, dormint en postura fetal amb les galtes sense afaitar sobre el dors fred de les mans, respirant el fred de la foscor.

Ni una sola vegada em va passar pel cap que ella pogués baixar l'escala i sortir a la foscor en camisa de dormir i botes, que obrís la porta del cotxe i em demanés de tornar allà a dalt, al llit calent, que em digués, però Arvid, no pots estar-te aquí a fora, fa molt de fred, puja a casa, que estaràs calent. Això ho hauria canviat tot. Però no va ser fins que vaig veure que no se m'havia acudit mai que ella podria haver baixat, i que tampoc recordava haver-ho desitjat ni una sola vegada, que em vaig adonar que tot estava perdut.

Ara la seguia per la gespa cap a la casa adossada, les sabates se m'enfonsaven a l'herba tova, les seves també, perquè el terra encara estava moll de la nit i la pluja, i allà darrere vaig veure que la mitja de la cama dreta

li feia una carrera des de bastant amunt, sota la faldilla, baixava per la cuixa fins al tou de la cama, on la pell esllanguida i blanca feia una tira ampla enmig del niló brillant, i vaig pensar, ¿quan ha començat a posar-se mitges d'aquestes? En tot cas, quan estava amb mi no les duia, i abans que jo no hi havia hagut res: no hi ha hagut res abans que tu, m'havia dit un dia de bon matí, la primera primavera que vam passar plegats, i recordo l'escalfor a les galtes i l'orgull pueril que vaig sentir. Però ara no podia apartar els ulls d'aquella tira de pell que veia a través de l'esquinç, va ser com una pessigada molt forta a l'estómac, com una columna vermella fins a l'arrel dels cabells, però ella no podia veure-ho, no podia veure'm ni a mi ni els meus cabells arranats ni la meua mirada, avançava per la gespa amb el pas vacil·lant, abatuda, cap a casa; era difícil reconèixer o recordar si ja havia tingut aquella sensació al llarg de l'any que havia passat, o abans i tot, si hi havia sigut des del principi. La pessigada. Però sabia que no, que era una altra cosa, i podria haver-me avergonyit de sentir-ho quan la mirava com ara que la tenia al davant, amb l'esquena encorbada, les mans buides.

Vam entrar al rebedor, vaig tancar la porta, ella es va estintolar a la paret i va aclucar els ulls, i llavors em va envestir una cosa que em va deixar parat perquè, tot i que era la casa on vivia la dona amb qui havia estat casat molts anys i on vivien les meves tres filles, les meves pròpies filles, tot el que podia sentir i tocar, tot el que veia em resultava completament estrany. L'ambient, l'aire, l'olor, no reconeixia res, cosa que no m'hauria d'haver estranyat si no hi havia entrat mai, em negava rotundament a traspasar el llindar, sempre em quedava a fora, al caminet empedrat, tant si feia sol com si plovia, o m'esperava a l'aparcament, tancat a dins del cotxe, fins que veia les nenes girant la cantonada amb la maleta on duïen alguna muda i les coses de l'escola, potser. Però m'esperava que quedés *alguna cosa* que no fos una història del passat, una cosa que totes quatre, cadascuna a la seva manera, s'haguessin endut del pis de Bjølsen, almenys una absència encara perceptible, una ampolla no reomplerta del tot; però no hi havia res. Era com si m'haguessin esborrat.

Vaig haver d'ajudar-la amb les sabates perquè no se'n sortia sola, va provar d'ajupir-se i va caure, i aleshores vaig estirar la còmoda baixa de sota el mirall i vaig ajudar-la a aixecar-se de terra dient-li, seu aquí, Turid, i ella va seure i jo em vaig agenollar per desfer-li els cordons, una imatge icònica, vull pensar, però també una postura en què no m'havia vist mai, agenollat al seu davant, tot i els quinze anys de viure junts.

Ella m'havia posat una mà a l'espatlla i s'anava inclinant, a poc a poc la mà es desviava cap a la nuca, el cap la va seguir fins a acotar-se del tot i els cabells em feien pessigolles a l'orella. Al final va deixar caure el front a la meva espatlla, el braç dret penjat a l'altre cantó, esquena avall, com si m'abracés, si vols, difícilment se'n podria dir d'una altra manera. Era una situació estranya. Ella no deia res, no es movia, la seva galta enganxada a la meva, l'alè càlid se'm ficava pel coll de la jaqueta i corria damunt de la pell entre els omòplats. El sentia perfectament. Ara ja no plorava, cada respiració on tocava, una després de l'altra, i era dolorós, jo no podia moure res més que els dits que descordaven les sabates i em preguntava, ¿s'haurà adormit a la meva espatlla? De sobte aquell silenci, ¿t'has adormit, Turid? No, no dormo, va dir-me quasi a dins de l'orella, ¿em puc quedar una mica més així? I jo li vaig que sí, que ja m'estava bé que es quedés una mica més així. De cap manera no m'estava bé, però què collons havia de dir-li.

Un cop tretes les sabates, la vaig empènyer cap a la sala d'estar i em vaig preguntar si l'havia d'ajudar a ficar-se al llit, que no cal dir que era el lloc on estaria més bé, però no em veia amb cor de contemplar el seu llit, o més aviat en tenia tantes ganes, de contemplar el que tenia d'estrany, de nou, de dolorosament atractiu, la pessigada a l'estómac que sabia que vindria, però per molt que ho volgués, no podia, havia de sortir d'allà, havia de fugir.

I tanmateix ja érem a dins. Vaig desfer amb compte l'abraçada i la vaig deixar anar a poc a poc davant del sofà de manera que s'hi pogués asseure, però ella va relliscar i va caure de genolls a terra, amb el cap cot i els palmells plantats a la catifa; es va posar a plorar de nou, no gaire, i es va arrossegar de quatre grapes fins que va poder seure amb l'esquena contra la

paret, entre la porta de la cuina i la calaixera que teníem a l'entrada del pis de Bjølsen i que ella havia pintat d'un blau agressiu, probablement per allunyar tota mena de records, amb prou feines la vaig reconèixer.

Podia haver-me assegut al sofà, no em costava res, era un gest normal i corrent, però no ho vaig fer, em vaig quedar dret i vaig dir, Turid, ¿on són les nenes? ¿Què?, va fer ella. ¿On són les nenes? Ah, les nenes, són a casa d'una amiga. I va dir el nom. Allò no em va agradar gens. Què havien de fer-hi, allà. ¿Per què a casa seva?, vaig dir, i ella, és l'única que m'ha dit que sí. ¿Volien anar-hi, elles? No especialment, va dir la Turid, i va enfonsar el cap entre els genolls. Turid, ¿vols que vagi a buscar-te-les? Em va semblar que havia de preguntar-ho, tot allò m'estava alarmant. ¿Et fa res?, va dir ella. No, cap problema. Moltes gràcies, m'aniria tan bé, va dir, però potser pots anar-hi més tard, a la tarda. I tant, vaig dir, m'esperaré. En realitat, no tenia cap ganes d'esperar, però era molt d'hora. Turid, vaig dir, ¿puc fer res per tu abans d'anar-me'n? Em va ensenyar la cara xopa de llàgrimes i em va dir, ¿te n'has d'anar?, i jo li vaig dir que sí, que me n'havia d'anar. Però a mi m'agradaria que et quedessis, va dir ella, i jo, ho entenc però no tindria cap sentit. M'agradaria que et quedessis, va dir, vull parlar d'una cosa amb tu, no tinc a ningú més, em va dir per segona vegada aquell dia, i jo, tot de cop, la vaig desitjar, però no desitjava la dona que era quan estàvem junts sinó la d'ara, i sabia molt bé que era perquè jo era el fort i ella la dèbil, el cos indefens, la voluntat afeblida, i vaig dir, hòstia puta, Turid, no m'atabalis amb la teva vida. I ho deia de veritat, no volia saber-ne res.

Encara vaig copsar la seva mirada incrèdula abans de fer mitja volta i sortir disparat cap al rebedor. La còmoda de sota el mirall estava al mig del pas i la vaig apartar amb una empenta; ben mirat, podia posar-la a lloc, arrambada a la paret, sota el mirall, on era abans, i la vaig deixar tan ben centrada com vaig poder; un cop a l'escala vaig tancar amb un cop de porta, vaig travessar la gespa i vaig pujar al cotxe, el cor em batejava fort, els minuts se'm van fer llarguíssims respirant fondo, fins que tot es va calmar i vaig poder engegar.

Segona part

2

No recordo exactament quan va ser la primera vegada que vaig agafar el bus per anar de nit al centre a vagar pels carrers i entrar als bars, a les tavernes i als cafès, però devia ser poc després que la Turid marxés, el més probable és que fos el mateix mes, i per tant, ben bé un any després que el ferri s'incendiés amb els meus éssers estimats a bord, tal com van dir al Dagsrevyen: els seus éssers estimats van morir cremats en un ferri, a dins d'una cabina, en un passadís, van desaparèixer al fons del mar, les seves vides van acabar no gaire lluny d'un duty-free.

El que recordo és que anava assegut al seient de sempre, al fons de tot de l'autobús, venint de Bjølsen, al districte de Sagene, vestit amb les meves millors gales, que eren el tabard, el vell de sempre però amb uns botons de llautó que havia comprat nous, amb fil i agulla, a una senyora molt sol·lícita de la Casa dels Botons darrere el Parlament, i els botons estaven brunyits i tenien una àncora gravada. Duia un mocador groc al coll, amb el nus a la nuca, i uns pantalons atemporals, discrets, de campana per ressaltar-ne el caràcter mariner. Acabat de dutxar, amb els cabells ben nets, estava disposat a recuperar tot el que havia perdut, fos el que fos, tenia trenta-vuit anys i tot se m'havia volatilitzat, no em quedava res.

Ja era la tardor, o alguna cosa semblant que costava de definir. En tot cas, feia fred. A la parada del bus, a sota de casa meva, em vaig aixecar el coll del

tabard per protegir-me del vent del nord, però no bufava vent del nord, no feia gens de vent, era només que tenia la sensació que aquell dia tocava fer-ho, i no cal dir que així feia molta més patxoca.

En baixar del bus, al final de Storgata, el cel era negre damunt de la ciutat però els aparadors estaven plens de llum, els fanals il·luminaven els carrers, i pels carrers les dobles vies brillants del tramvia lliscaven com argent viu entre les llambordes, per l'asfalt, i els rètols de neó eren un esclat de groc damunt la porta de la llibreria i la sabateria, esclats de vermell i de blau en l'aire humit i enganxifós d'Oslo, cada gota de plugim tenyida i els colors invertits a les voreres humides, i en l'espai entre els edificis, gairebé sadoll de tan ple, l'aire es notava més fred a les galtes ara que hi passava a peu, embolcallat amb l'escalfor del tabard, per davant del Strøget, pel passatge de l'Òpera, amb les mans que m'omplien les butxaques, i just allà, en el moment de girar-me per fer un cop d'ull a l'interior d'aquell edifici tan gran però no gaire bonic, em vaig adonar que no ho havia fet mai tot sol, que aquest trajecte sempre l'havia fet amb la Turid quan quedàvem amb altres joves que coneixíem, comunistes i poetes, sindicalistes, soldadors i torners de les drassanes Aker i dels tallers Myra, per prendre una cervesa i discutir sobre política i literatura al Cordial, al Dovrehallen, al Lompa, locals així, fins i tot després de tenir les nenes. Però la cosa es va anar perdent a poc a poc. La Turid se'n va desentendre i va fer nous amics que no van arribar a ser meus, i durant l'últim any jo no havia baixat a ciutat més que comptades vegades per sopar amb l'Audun, el meu company d'armes del barri de Veitvet, i encara menys per trobar-me amb un o dos amics que només eren meus, o que ho havien sigut abans que la Turid i jo fóssim parella. Però sovint la cosa no sortia gaire bé. Jo estava massa desficiat, no sabia estar-me quiet i sempre havia de disculpar-me i sortir abans que acabés la vetllada, i no s'ho prenien gens bé.

En tot cas, ara no tenia ganes d'estar amb cap d'ells, amb la Turid segur que no, amb els altres tampoc, ni tan sols amb l'Audun, i això em donava una sensació de temeritat. Estar sol en un pis era una cosa, al meu pis, envoltat

de les meves coses, els llocs dels llibres, els quadres a les parets, el buda de l'escriptori i un ganivet al sofà, o en un autobús o al metro amb la bossa del meu pare i a la falda un recull del poeta xinès Du Fu de fa més de mil anys, una edició antiga de la PAX, o potser les *Històries de calendari* de Bertolt Brecht, en aquest cas una de les primeres edicions de Lanterne; i una altra cosa era sortir al món, allà on el sostre s'obre i les parets cauen i la ciutat entra en tromba a dins teu. Era arriscat, però sincerament, si la cosa es torçava, era tan fàcil com trobar un taxi i tornar a casa en quinze o vint minuts, abans que em dominés el pànic. Pitjor hauria sigut a San Francisco, a Berlín o a Londres. Allà, aquest taxi no hi era.

Però Oslo era la meua ciutat i sabia que tot aniria bé.

Primer vaig entrar al Cordial, al capdamunt del carrer, davant de la Hornaas Musikk, amb les guitarres resplendents i mudes, gairebé misterioses per a mi, arrencades a l'aparador. Però a dins del bar hi havia massa gent coneguda, els recordava perfectament, treballaven als transports públics, a la companyia ferroviària, havien sigut amics meus i feia deu anys o més que venien a aquest local, les veus, ho notava per les rialles i el xivarri, s'havien tornat més greus des de l'última vegada. Molts d'ells eren del Clanen, el club de seguidors del Vålerenga, tal com havia de ser, jo també era del Vålerenga, de tota la vida, havia nascut en aquest barri i m'hi havien batejat, abans de la guerra el meu pare havia jugat al segon equip i més tard a l'equip dels iaies, com en deien ells, jugaven al costat de l'església de Vålerenga i era amic de les velles glòries, en Tippen Johansen, Kiter, you name them, i els que encara eren vius es van retrobar al gran funeral, tots amb bastó i la closca lluent. El teu pare era molt bo, el cabró, deien, i també sabia cantar, sempre afinava, i la pilota també!, deien entre rialles i estossecs, i era veritat que cantava bé, però jo no sabia què dir-los, que malauradament no havia valorat el meu pare, que no sabia qui era, que tampoc sabia que fos un d'ells, un de l'equip dels iaies, un dels llegendaris, l'orgull de tot un país, jo no sabia res de tot això i allà a fora als esglaons de